

ІГОР ЛЕВЕНЕЦЬ – КЕРІВНИК САМОДІЯЛЬНОЇ НАРОДНОЇ ХОРОВОЇ КАПЕЛИ «БУДІВЕЛЬНИК» ТРЕСТУ «ТЕРНОПІЛЬПРОМБУД»

У статті висвітлено основні методи роботи Ігоря Левенця з самодіяльною народною хоровою капелюю «Будівельник» тресту «Тернопільпромбуд» над вокально-хоровою технікою. Проаналізовано репертуар хорового колективу з рубрикацією його за різнонаціональним та стильовим спрямуванням. Закцентовано увагу на концертно-виконавській діяльності хорової капели під керівництвом Ігоря Левенця впродовж 1970–1980-х років.

Ключові слова: Ігор Левенець, хорова капела «Будівельник», вокально-хорова робота, репертуар, концертно-виконавська діяльність.

Останнім часом українські музикознавці все частіше звертаються до тих питань, які пов'язані з дослідженням відомих творчих особистостей у сфері хорового виконавства. Такого роду дослідження дають можливість виявити специфіку диригентсько-хорової роботи того чи іншого митця й узагальнити її на музикознавчому та соціокультурному рівнях. До таких імен, зокрема, належать відомий на Тернопільщині та далеко поза її межами хоровий диригент, багатолітній художній керівник відомих в Україні та поза її межами хорових колективів «Будівельник» та «Галичина», викладач Тернопільського обласного державного музичного училища ім. Соломії Крушельницької, заслужений діяч мистецтв України Ігор Прокопович Левенець.

Його ім'я вже з самого початку творчої діяльності привертало увагу музикантів і шанувальників диригентського мистецтва професіональним підходом до роботи з хором, працьовитістю, невтомною мистецькою та педагогічною діяльністю. Однак у музикознавстві та музичній педагогіці його творчість належним чином не висвітлена, а зводилася лише до принагідних загальних констатацій фактів у місцевій періодиці [6; 9; 10] та подачі коротких творчих біографічних довідок у місцевих [3; 5; 7] та республіканських [8] енциклопедичних словниках. Тому, на жаль, цільного матеріалу про диригентсько-хорову діяльність Ігоря Левенця допоки що немає.

Мета статті – висвітлити та проаналізувати основні етапи диригентсько-хорової роботи Ігоря Левенця з самодіяльною народною хоровою капелюю «Будівельник» тресту «Тернопільпромбуд» за період від 1969 по 1991 роки.

Провідним аматорським хоровим колективом на Тернопільщині у 1970–1980-х роках була самодіяльна народна хорова капела «Будівельник» тресту «Тернопільпромбуд», якою з 1969 по 1991 роки керував талановитий хормейстер, випускник Львівської державної консерваторії ім. М. В. Лисенка, учень професора Миколи Колесси Ігор Прокопович Левенець¹.

З самого початку своєї діяльності цей колектив відзначався високохудожнім рівнем виконання та активною концертною діяльністю. Це було пов'язано з тим, що його очолювали до Ігоря Левенця провідні тернопільські хорові диригенти Левко Іванович Гіпський² та Микола

¹ Левенець Ігор Прокопович народився 16 липня 1942 р. в с. Голешів нині Жидачівського району Львівської області. Закінчив хорове відділення Дрогобицького державного музичного училища (1961) та Львівської державної консерваторії ім. М. В. Лисенка (1969). З 1969 року працює викладачем диригентсько-хорових дисциплін Тернопільського обласного державного музичного училища ім. Соломії Крушельницької. Керівник самодіяльних народних хорових капел «Будівельник» (1969–1991), «Галичина» (1991–2006), мішаного хору Тернопільського обласного державного музичного училища ім. Соломії Крушельницької (з 1994 р.). У 1999 році отримав почесне звання заслуженого діяча мистецтв України [7, с. 327].

² Гіпський Левко Іванович народився 4 березня 1928 року в м. Кременці Тернопільської області в сім'ї музиканта Івана Гіпського. Початкову і загальну середню освіту отримав в Кременецькій середній школі. У 1948 році закінчив Кременецьку музичну школу по класу фортепіано. Своє трудове життя розпочав з 1944 року, працюючи концертмейстером Тернопільської хорової капели. З 1948 по 1949 роки працював у Кременецькому педагогічному училищі викладачем музики. З 1950 по 1961 роки працював педагогом у Кременецькій музичній школі. З 1961 по 1963 роки працював в Одеському оперному театрі. З 1963 по 1968 роки навчався на диригентському факультеті Одеської державної консерваторії (клас професора К. Пігрова). З 1963 по 1967 роки керував самодіяльною народною хоровою капелюю «Будівельник». З 1967 по 1973 роки очолював керівництво самодіяльної хорової капели «Освіта». Помер 28 березня 1984 року [1].

Михайлович Вороняк¹. Найбільш активною концертно-виконавська діяльність хорової капели «Будівельник» була під час керування нею Ігоря Левенця. Адже його вокально-хорові знання, здобуті у Львівській державній консерваторії ім. М. В. Лисенка під керівництвом відомих педагогів, професорів Остапа Йосиповича Дарчука (вокал) і Миколи Філаретовича Колеси (диригування) почали активно втілюватися в художньо-виконавську практику.

Творча праця Ігоря Левенця з самодіяльною народною хоровою капелою «Будівельник» тресту «Тернопільпромбуд» розпочалася 3 жовтня 1969 року² з часу його праці в Тернопільському обласному державному музичному училищі ім. Соломії Крушельницької.

Перше заняття Ігоря Левенця з хоровою капелою «Будівельник» відбулося в присутності тодішнього начальника Тернопільського обласного управління культури Миколи Янкового і художнього керівника цієї ж капели Миколи Вороняка. Ігор Левенець розпочав репетицію з художнього опрацювання твору «Сон» К. Стеценка, який вже був розучений попереднім керівником. Уже з перших хвилин репетиції учасників хорової капели захопила методика роботи Ігоря Левенця над твором, зокрема його глибоке і фахове трактування як окремих фраз, так і всієї цілісності твору. Відповідно й колектив капели приємно вразив Ігоря Левенця. Адже замість звичайних аматорів-любителів її основу складали бувші співаки професійного хору, що діяв донедавна при Тернопільській обласній філармонії. Вони, як виявилось, мали хороші вокальні дані й навикі співу в академічній капелі. Такий склад одразу заінтригував Левенця й викликав у нього бажання довести колектив до високого мистецького рівня.

Ігор Левенець для підсилення чоловічої групи запросив до участі в капелі й студентів хорового відділення Тернопільського музичного училища ім. Соломії Крушельницької – переважно учнів свого класу. Серед них були Василь Вонсул, Олег Смоляк, Богдан Гаврилук, а також учні інших викладачів – Мирон Гавриляк, Богдан Кріль, Григорій Луців, Олег Тхор. Студентський склад значно підсилив капелу як у кількісному, так і в якісному відношеннях. До речі, вони отримали в цьому колективі велику художньо-виконавську практику не лише як хористи, але й як диригенти (кожен із них у майбутньому проявив себе як фаховий хормейстер).

Із самого початку Ігор Левенець розпочав інтенсивну роботу над удосконаленням хорової органіки. Власне це був той напрямок його діяльності, який дав змогу в скорому часі вивести колектив на високі мистецькі горизонти. А все розпочалося із вокалізації голосних і приголосних звуків у хорових партіях, які через деякий час набули справжнього академічного звучання, особливо це відчувалося в сопрановій партії, яка є визначальною в оцінці професіоналізму колективу (якщо керівник хору зуміє домогтися резонуючого звучання сопранової партії, то хор зазвучить академічно). Власне Ігор Левенець сам володіє вишкоченим резонаторним співом і вміє передати його хористам. Така прискіплива робота маестро над хоровою органікою вивела самодіяльну народну хорову капелу «Будівельник» на новий якісний рівень й, без перебільшення, поставила її в ряд високомистецьких українських колективів. Про це свідчать й висловлювання відомих українських музикантів-професіоналів, зокрема провідного композитора Івана Карабиця, який, аналізуючи перед президією Міністерства культури УРСР виступ капели в м. Києві, зауважив, що це справжній високомистецький колектив, який може позмагатися з будь-яким іншим професійним хором.

Для Ігоря Левенця запам'яталася участь хорової капели «Будівельник» у концерті, присвяченому 100-річчю від дня народження співачки світової слави, уродженки с. Білявинці що на Тернопільщині Соломії Крушельницької, який відбувся 23 вересня 1972 року в Тернопільському обласному музично-драматичному театрі ім. Т. Г. Шевченка. У ювілейних заходах, присвячених цій даті, брали участь відомі українські музиканти з Києва, Львова, Чернівців,

¹ Вороняк Микола Михайлович народився 27 грудня 1922 року в с. Венглювка Кросненського повіту Польща. Закінчив Львівську державну консерваторію ім. М. В. Лисенка (1952). З 1952 р. – художній керівник Тернопільської обласної філармонії, головний диригент хорової капели. Заслужений працівник культури України (1973). Помер 26 червня 1974 року [2, с. 309].

² Хорова капела «Будівельник» була створена в 1963 році колишнім художнім керівником хорової капели Тернопільської обласної філармонії, Миколою Вороняком. У кінці цього року через хворобу Вороняка її очолив талановитий хоровий диригент Левко Іванович Гіпський, який, попрацювавши з капелою п'ять років й довівши її до високого мистецького рівня, через певні непорозуміння з колективом залишив художнє керівництво капелою. Опісля капелу знову очолив Микола Вороняк, але через хворобу він знову залишив працю з капелою.

Хмельницького та інших міст. Серед них – Микола Колесса, Анатолій Кос-Анатольський, Мирослав Скорик, сестри Марія, Даниїла та Ніна Байко, Михайло Головащенко, Андрій Кушніренко та інші відомі культурно-громадські діячі. Всі вони побували на концерті, в якому брала участь і самодіяльна хорова капела «Будівельник» під керівництвом Ігоря Левенця. Капела виконувала твори «Партія веде» Євгена Козака, «Сон» Кирила Стеценка та «Поема» Зденека Фібіха [4], які вразили високих гостей професіоналізмом виконання та самобутньою інтерпретацією. Більшість відомих гостей поспішили за куліси привітати диригента та учасників капели з успішним виступом, який особливо привернув їхню увагу. Високу похвалу хоровій капелі та, зокрема, Ігорю Левенцю дав професор Микола Колесса. Він засвідчив високий художній рівень колективу та органічне злиття диригента і хору, наголосивши: «Ви є справжній хоровий диригент».

Достойну оцінку самодіяльній народній хоровій капелі «Будівельник» дали фахівці-музиканти й широка слухачька аудиторія в Болгарії, де колектив брав участь у Декаді радянського мистецтва, присвяченій 50-річчю утворення СРСР (грудень 1972 року). Хорова капела «Будівельник» виступала в концертному залі м. Слівена (Болгарія) перед високоповажною публікою й отримала надзвичайно високу оцінку. Більшість професійних болгарських музикантів не могли повірити, що це виступає самодіяльний хор. Колектив виступив і в інших місцях Слівенського округу й також був оцінений на відмінно. Керівництво Слівенського окружного пропонувало Ігорю Левенцю очолити хорову капелу м. Слівена, навіть обіцяли створити всі умови для цього. Хороші відгуки капела отримала й від учасників радянської делегації на чолі з міністром освіти СРСР В. Тихоновим (у делегації брали участь секретарі ЦК Компартії радянських республік з Естонії, Білорусії, Грузії).

Ігор Левенець як художній керівник хорової капели «Будівельник» з самого початку усвідомив, що мистецький ріст колективу немислимий без активного концертного життя та різностильового репертуару. Ці дві домінуючі риси стали основним вектором у всій його багаторічній художньо-виконавській і педагогічній діяльності.

З самого початку роботи з самодіяльною народною хоровою капелою «Будівельник» Ігор Левенець особливого значення надавав репертуару та шліфуванню його у різного рівня концертних виступах. Адже, міське та обласне управління культури постійно залучали цей колектив до концертів, присвячених пам'ятним державним датам.

Репертуар самодіяльної народної хорової капели «Будівельник» під керівництвом Ігоря Левенця завжди був цікавим і різноманітним. Він мало чим відрізнявся від репертуару професійних хорових академічних колективів і включав у себе три блоки: хорові твори західноєвропейських композиторів, твори українських і російських композиторів та обробки народних пісень. Західноєвропейську хорову класику представляли твори «Ave Maria» Франца Шуберта, «Ave Maria» Леонардо Луцці, «Requiem aeternam» Джузеппе Верді, «Ніч» Шарля Гуно, «Вечерняя звезда», «Грєзы» Ріхарда Шумана, «Ave verum» Шарля Гуно, «Фантазія До мажор» для фортепіано, мішаного хору і симфонічного оркестру Людвіга ван Бетховена, «Поема» Зденека Фібіха.

Зарубіжна хорова класика у репертуарі хорової капели «Будівельник» під керівництвом Ігоря Левенця – це той показник, який визначав академізм колективу, вміння виконувати твори в тому чи іншому стильовому напрямку. Адже виконання твору, що представляє українську хорову класику, не має строго визначених рамок академізму й часто виконується хорами із явно вираженими аматорськими рисами (відсутність резонаторського співу, невідповідність стильовим особливостям тощо). Ігор Левенець, працюючи над творами західноєвропейської класики, завжди звертає увагу на стильову приналежність даного твору, багатство його виражальних засобів. Кожен твір західноєвропейського композитора в інтерпретації Ігоря Левенця – це продумана від початку до кінця композиція. Вона має відповідне стильове «обличчя» й глибину художнього виконання.

Значне місце в репертуарі хорової капели «Будівельник» займала й російська класика. Це твори суто російських композиторів-класиків та твори композиторів 70-80-х років ХХ століття. Першу групу складають твори «Повстречался сын с отцом» Георгія Свиридова, «Зимняя дорога» Віссаріона Шебаліна, «Горные вершины» Антона Рубінштейна, «Зима» Віктора Каліннікова, «Лесное озеро» Міхкеля Людіга.

Російська хорова класика – це твори, багаті на вокально-хорову техніку, динаміко-агогічну палітру, штрихову амплітуду. Без них, як і без творів західноєвропейської класики, хоровий колектив не міг зреалізувати свої професіональні якості. Хоча, на відміну від західно-

європейської хорової класики, твори російських композиторів були обов'язковими у концертних програмах. Без них жодний український хоровий колектив не залучався до концертних виступів. Пласт російської хорової музики в інтерпретаціях І. Левенця завжди звучав високо-професійно й привабливо, з відчуттям російського хорового стилю.

Значно більшу кількість представляє друга група творів тогочасних російських композиторів. Це твори «Там, где была война» В. Дмитрієва, «Баллада о солдате» Миколи Пескова, «Песня о криницах» Андрія Ешпая, «По снежным просторам» Бориса Снеткова, Аріозо матери із кантати «Нам нужен мир» Анатолія Новікова, «Соловьи» Василя Соловйова-Седого, «Над Хатынью колокола» Іона Мельника, «Повстречался сын с отцом» Георгія Свиридова, слова Олександра Прокоф'єва, «Сегодня песни большой день», музика Петеріса Барісона.

Ця група творів належала до обов'язкового репертуару. Вони складали фонд радянських пісень, які були основою комуністичної ідеології, хоча більшість із них мали достойне музичне тло й були цікавими як для хормейстерів, так і для слухачів. У репертуарі хорової капели «Будівельник» ці твори виконувалися на високому музичному та виконавському рівні. У цілому, вони гідно доповнювали репертуар хорової капели «Будівельник».

Найважливіше місце в репертуарі хорової капели «Будівельник» під керівництвом Ігоря Левенця займали твори українських композиторів. Серед них: «Вічний революціонер», «Туман хвилями лягає» – хор з першої дії опери «Утоплена» Миколи Лисенка, «Поклін» Михайла Вербицького, «Лічу в неволі» Дениса Січинського, «Сонце ся сховало» Станіслава Людкевича, «Сон» Кирила Стеценка, «Літні тони», «Легенда» Миколи Леонтовича, «Садок вишневий коло хати» Богдана Вахнянина, «Упав солдат» Анатолія Кос-Анатольського, «Ой коли б я сокіл» – пісня Максима з опери Анатолія Кос-Анатольського «Назустріч сонцю», «Слався, мирний труд» Платона Майбороди, «Три тополі», «Вівчарик» Євгена Козака, «Вареники» Степана Сабадаша. Це власне той репертуар, що репрезентує хорову капелу «Будівельник» як високомистецький колектив із професійною орієнтацією в роботі. Кожен твір українського композитора – це свого роду орієнтація Ігоря Левенця на його художні смаки та мистецькі уподобання. Кожен твір українських композиторів був зроблений зі смаком професійного диригента та високо оцінений їхніми авторами, що слухали це виконання. Високу мистецьку оцінку Ігор Левенець отримав від композиторів Миколи Колесси, Євгена Козака, Анатолія Кос-Анатольського, Степана Сабадаша та ін. Вони однозначно підкреслювали високий професіоналізм виконання та самобутність художньої інтерпретації творів.

На особливу увагу в репертуарі хорової капели «Будівельник» заслуговують обробки українських народних пісень та пісень народів світу. Більшість із них – це обробки Миколи Леонтовича. Серед них: «Щедрик», «Дударик», «Піють півні», «Пряля», «Ой стану я в понеділок», «Над річкою бережком», «Ой сивая зазуленька». Як глибокий знавець і виконавець народних пісень Ігор Левенець тонко відчував їхню природу звучання, зокрема їхню композиційне розгортання – зав'язку, експозиційне наростання, кульмінацію, епілог. Кожна строфа чи композиційна структура Леонтовичевих обробок дихала у виконанні хорової капели «Будівельник» неповторністю музичної форми й свіжістю звукових барв. Кожен динамічний відтінок, штрих чи агогічне розгортання були вмотивовані й оправдані. Прикладом цього може послужити «Щедрик» Миколи Леонтовича, що звучить в інтерпретації Ігоря Левенця як безпосереднє щедрувальне дійство: початок твору звучить тихо, ніби гурт щедрівників здалеку наближається до осель, потім звучання поступово наростає, створюючи ауру самого щедрування під вікнами господаря, і в останніх тактах твору звук поступово зменшується, ніби імітує відхід від оселі щедрівників. Цей твір у виконанні хорової капели «Будівельник», без сумніву, належав до знакових, візитівкових. За цим твором можна відразу визначити, що це співає хорова капела «Будівельник» під орудою Ігоря Левенця.

У концертних програмах хорової капели «Будівельник» вони переважно виконувалися на завершенні і супроводжувалися бурхливими оплесками слухачів. Такий позитив впливав із глибокого проникнення диригента в природу кожної окремо взятої пісні. Адже інтерпретаційна концепція завжди була заземлена у той чи інший народнопісенний жанр. Обрядові пісні Ігор Левенець завжди трактує як складову певного жанру. Звичайні пісні заземлені у психологію кожного окремо взятого персонажа, а жартівливі та споріднені з ними пісні мають танцювальний присмак.

Трактування народних пісень Ігорем Левенцем не має вироблених наперед штучних калюк, а пронизане самою природою їхнього чуття та усвідомленим ставленням до їхнього

відтворення. Адже Ігор Левенець змалку вихований на народній пісні й через те дуже тонко відчуває її природу відтворення. Народна пісня – це основа його мистецько-художньої стихії.

Провідне місце в репертуарі хорової капели «Будівельник» займають обробки народних пісень й інших композиторів, зокрема Станіслава Людкевича («Бодай ся когут знудив», «Ой Морозе, Морозенку», «Гагілка»), Григорія Давидовського («Стелися, барвінку»), Миколи Ракова («Ой дуб, дуба, дуба»), Якова Яциневича «Сусідка», Кирила Стеценка («Чуєш, брате мій»), Євгена Козака («Наша Аничка») та ін.

Обробки українських народних пісень у трактуванні Ігоря Левенця мають свою виконавську специфіку. Вона полягає в тому, що кожна обробка – це ніби окрема побутова чи обрядова картинка, що відрізняється одна від одної динаміко-агогічною палітрою. Зокрема, обробки обрядових пісень наповнені світлими й теплими барвами, родинно-побутові пісні звучать, виходячи з їхніх обставин виконання, соціально-побутові – сповнені героїчного чи трагічного забарвлення (в залежності від їхнього змістового наповнення). Такий широкий виконавський спектр пов'язаний із розумінням Ігорем Левенцем як інтерпретатором специфіки кожного жанру й обставин їхнього виконання чи функціонального призначення.

У репертуарі хорової капели «Будівельник» мали місце й обробки пісень інших народів – латвійські, молдавські, російські, болгарські. Серед них: російська народна пісня в обробці Олександра Свешнікова «Вечерний звон», латвійська народна пісня в обробці А. Юр'яна «Вій, вітерець», болгарська народна пісня в обробці Петра Динева «Ой ти Данче, мамино фиданче» та ін. Ігор Левенець як інтерпретатор пісень інших народів звертав увагу на їхні стильові особливості як на рівні музичного, так і мовного діалектів. Консультувався з діалектологами щодо правильної вимови оригінальних текстів. Тому кожна народна пісня сприймалася в іонаціональному середовищі з великим успіхом, оскільки була наближена до певних місцевих традицій.

У репертуарі хорової капели «Будівельник» були й твори радянської тематики. У цей час це були своєрідні «паровозики», без яких не могла втілитися на сцені будь-яка концертна програма. Ігор Левенець, підбираючи твори цього спрямування, завжди звертав увагу на їхній мистецький рівень, тобто на мінімальну ідеологічну заангажованість. Протягом багатьох років у концертних програмах капели «Будівельник» були твори «Партія веде» та «Під небом України» Євгена Козака. В змістовому відношенні вони були настільки закамфльовані, що ідеологічна мотивація в них була зведена до мінімуму, лише домінували мотиви любові до рідного краю та до навколишньої краси. У концертних програмах капели ідеологічний репертуар завжди був присутній, але ніколи не переважав, без нього в ті часи обійтися було неможливо.

Окремо треба відзначити репертуар, який репрезентував хорову Шевченкіану. Це твори: «Садок вишневий коло хати» Богдана Вахнянина, «Чи ми ще зійдемося знову», «Сонце заходить» Станіслава Людкевича, «Думи мої», обробка для хору Євгена Козака, «Реве та стогне Дніпр широкий», музика Григорія Гладкого, обробка для хору Левка Ревуцького, «Заповіт», обробка для хору Кирила Стеценка, «Лічу в неволі» Дениса Січинського та ін. Ці твори були основною складовою програм концертів, які кожного року відбувалися в концертних залах м. Тернополя та в актовій залі будинку культури «Тернопільпромбуд».

Виконання хорової Шевченкіани капелою «Будівельник» завжди сприймалося слухачами великим шквалом оплесків, адже кожен твір був протрактований самотньо й неповторно. Ігор Левенець як хоровий диригент інтерпретував музику на слова Кобзаря по-особливому тому, що вірші Шевченка він часто виконував на сцені як декламатор і крізь його серце проходило кожне слово Великого Поета. Кожен гексаметр поезії був пропущений диригентом крізь ритмічну пульсацію своєрідно, у широкій палітрі динамічних та агогічних відчуттів.

Хорова капела «Будівельник» протягом всього періоду своєї діяльності завжди брала участь у Шевченківських концертах, що відбувалися в м. Тернополі та поза його межами. Її високомистецьке виконання творів українського поета завжди сприймалося слухачами бурхливими оплесками й схвально оцінювалося відомими хоровими диригентами (Андрієм Кушніренком, Михайлом Кречком, Анатолієм Авдієвським, Євгеном Савчуком, Богданом Антківим, Олегом Цигиликом, Богданом Дерев'янком та ін.). Її звучання завжди базувалося на глибокому розумінні хорового співу, органічному поєднанні динаміко-агогічних відтінків та природному композиційному розгортанні. Особливу увагу в професійних музикантів привертала інтерпретація шевченківських творів, що повністю впливала зі змісту поетичного твору й була підпорядкована словесній стопності поетичного тексту. Ігор Левенець тонко відчував внутрішній

зміст твору та афектацію кожного слова, тому трактування музичної Шевченкіани митцем завжди відрізнялося від хорових інтерпретацій інших диригентів.

Перевагу над іншими аналогічними колективами хорова капела «Будівельник» мала в тому, що серед її учасників були два баси-октавісти – Теофіл Мойсович і Віталій Веселовський. Їхнє октавне дублювання басової партії в певних місцях часто здіймало бурхливі овації слухачів і подивування професіоналів: воно надавало хору незвичайного колориту й соковито-барвистого тембру. Це було найбільш показово у виконанні творів Миколи Леонтовича («Дударик»), Миколи Ракова («Ой дуб, дуба, дуба»), Станіслава Людкевича («Сонце ся сховало») та ін.

20 вересня 1986 року хорова капела «Будівельник» брала участь в обласному конкурсі хорових колективів імені Соломії Крушельницької. Серед значної кількості учасників колектив вибором звання лауреата першої премії й був нагороджений пам'ятним дипломом.

На конкурсне змагання внесли такі хорові твори, як «Під небом України» Євгена Козака на слова Григорія Ковалю, «Родимий краю» Анатолія Кос-Анатольського на слова Богдана Кирчіва. Конкурсна комісія на чолі з народним артистом України, художнім керівником та головним диригентом Буковинського державного ансамблю пісні і танцю Андрієм Кушніренком відзначила високий виконавський рівень хорової капели «Будівельник» й рекомендувала провести на базі колективу обласний семінар хорових диригентів.

Концертмейстерами хорової капели «Будівельник» у різний час працювали Лідія Іванівна Задорожна (1969–1979), Леся Пилипівна Корній та Ольга Володимирівна Баган (1979–1983), Надія Володимирівна Фрайт (1983–1990). Їхній акомпанемент привертав увагу слухачів ансамблевістю звучання з хором, милозвучністю та професійністю виконання, вмінням розкрити разом з диригентом зміст виконуваного твору.

Отже, самодіяльна хорова капела «Будівельник» тресту «Тернопільпромбуд» під керівництвом Ігоря Левенця вирізнялася з поміж інших аналогічних колективів трьома яскраво вираженими аспектами діяльності: вокально-хоровою, концертно-виконавською та репертуарною. Зокрема, вокально-хорова робота була побудована базувалася на глибокому розумінні її керівника хорової органіки та постійним її удосконаленні. Кконцертно-виконавська діяльність керованого Ігорем Левенцем хорового колективу була плідною і багатогранною. Вона через свій високий мистецький рівень завжди залучалася до різного роду концертних виступів, починаючи від державних свят і закінчуючи ювілейними пам'ятними датами та сольними концертними програмами та презентаціями українських хорових колективів за кордоном. Репертуар колективу, що нараховував біля 70 творів, завжди відповідав як вимогам часу, так і високому професіональному рівню й через те його повністю можна було порівнювати з багатьма державними колективами.

1. Автобіографія Л. І. Гіпського // Архів Тернопільського державного обласного музичного училища ім. С. Крушельницької. Архів не упорядкований.
2. Медведик П. Вороняк Микола Платонович / Петро Медведик // Тернопільський енциклопедичний словник. – Тернопіль : ВАТ ТВПК «Збруч», 2004. – Т. 1: А–Й. – С. 309.
3. Осянні талантом Соломії. До 55 річчя з часу заснування Тернопільського музичного училища імені Соломії Крушельницької / Керівник проекту, відповідальний за випуск М. Рудзінський. – Тернопіль, 2013. – 32 с.
4. Програма святкового концерту, присвяченого 100-річчю від дня народження співачки світової слави Соломії Крушельницької. – Тернопіль : Тернопільська обласна друкарня, 1972.
5. Савак Б. Викладачі Тернопільського музичного училища імені Соломії Крушельницької : Біографічний довідник / Богдан Савак. – Тернопіль : Терно-граф, 2008. – 160 с. : іл.
6. Смоляк О. «Ігор Левенець: диригентська діяльність – це сенс мого життя» / Олег Смоляк // Свобода. – 2012. – № 56 (2682). – 13 липня. – С. 8.
7. Смоляк О. Левенець Ігор Прокопович / Олег Смоляк // Тернопільський енциклопедичний словник / [Передм. Г. Яворського]. – Тернопіль : ВАТ ТВПК «Збруч», 2004. – Т. 1: А–Й. – С. 527.
8. Смоляк О. Левенець Ігор Прокопович / Олег Смоляк // Українська музична енциклопедія / [головний редактор Г. А. Скрипник]. – Київ : Вид-во НАН України.
9. Смоляк О. Маестро / Олег Смоляк // Соломія. – 1998. – № 5. – Квітень – С. 3.
10. Смоляк О. Продовжувач галицьких хорових традицій (Ігорю Левенцю – 70) / Олег Смоляк // Соломія. – 2012. – №2 (52). – Червень. – С. 3.

В статтє отраженєны основныє методы работы Игоря Левенца с самодеятельной народной хоровой капеллой «Будивельник» треста «Тернопольпромбуд» над вокально-хоровой техникой. Проана-

лизирован репертуар хорового коллектива с рубрикацией его за разнонациональным и стилевым направлением. Акцентировано внимание на концертно-исполнительской деятельности хоровой капеллы под руководством Игоря Левенца на протяжении 1970–1980-х годов.

Ключевые слова: Игорь Левенец, хоровая капелла «Будивельник», вокально-хоровая работа, репертуар, концертно-исполнительская деятельность.

In the article the basic methods of Igor Levenets of amateur folk choir «Builder» of trust «Ternopilprombud» over vocal and choral technique. Analyzed choir repertoire with rubrication him for different national and stylistic direction. Special attention is paid to the concert and performing activities choir under the direction of Igor Levenets during 1970–1980 years.

Keywords: Igor Levenets, choir «Builder», vocal and choral work, repertoire, concert and performing activities.

УДК 168.522

Олена Колесник

ІНТЕРПРЕТАЦІЯ МІФОПОЕТИКИ В «КОРОЛІ ЛІРЬ» В. ШЕКСПІРА ТА В «СЛОВІ О ПОЛКУ ІГОРЕВІМ»

В статті розглянуті спільні міфопоетичні основи сюжетних елементів та образності «Слова о полку Ігоревім» і шекспірівського «Короля Ліра». Показано, що обидва ці твори є вільними художніми інтерпретаціями загальноєвропейської міфопоетичної традиції, врахування чого допомагає зрозуміти їхню семантику. Показано, що та сама архетипна символіка здатна накладатися на типологічно різний історичний або легендарний матеріал, і таким чином проявлятися в текстах різних жанрів.

Ключові слова: «Король Лір», міфопоетика, «Слово о полку Ігоревім», хронотоп, художня інтерпретація, Шекспір.

Актуальність обраної теми визначається неперехідним значенням творчості В. Шекспіра та парадигмальним статусом «Слова о полку Ігоревім», а також необхідністю уточнення ментальних структур, які лежать в основі класичної європейської культури та її сучасних модифікацій. Новизна дослідження полягає у розгляді спільних міфопоетичних засад, які породили такі принципово відмінні, але належні до одного культурного поля твори як «Слово о полку Ігоревім» та трагедія В. Шекспіра.

Місце в історіографії. Вивчення різних аспектів міфопоетики в Україні має стійку традицію: починаючи з М. Грушевського, М. Драгоманова, Лесі Українки, О. Потебні та І. Франка, і до таких сучасних дослідників як О. Білокобильський, О. Забужко, О. Кирилюк, С. Кримський, В. Личковах, Н. Хамітов та інші. Інтерес до творів Шекспіра, в тому числі й «Короля Ліра» в Україні виник в ХІХ ст. Згодом до осмислення шекспірівської спадщини зверталися Д. Вавринюк, І. Ваніна, Б. Князевський, О. Ладигіна, І. Луценко, Л. Миловидова, Н. Модестова, Ю. Новиков, М. Рильський, М. Шаповалова, Т. Якимович та інші. В сучасній Україні про Шекспіра пишеться відносно багато праць, однак, здебільшого вони присвячені: 1) методиці викладання п'єс в школах та ВНЗ, 2) проблемам перекладу, 3) розвідкам з української шекспіріани. Більш узагальнюючий характер носять публікації таких дослідників як С. Ватченко, А. Вітченко, М. Кремер, Є. Млиновський, Н. Тарасова. Слід згадати дослідження В. Ніконової з принципів шекспірівської поетики. Однак, тема шекспірівських джерел з часів М. Драгоманова не привертає особливої уваги, а отже, міфологічні витоки творчості Шекспіра залишаються мало розкритими. Тому завданням дослідження є розгляд художньої інтерпретації спільних для Європи міфологічних структур в двох творах, репрезентативних для української та британської традицій.

Рецепція та осмислення творів Шекспіра в Україні почалася відносно пізно – в середині ХІХ ст., однак цей процес проходив надзвичайно інтенсивно. Звернення українських культурників до Шекспіра завжди було пов'язано з тим «рухом до Європи», який продовжується й досі. На відміну від представників західноєвропейських націй, яким не треба було визначати та стверджувати власну самобутню ідентичність, українцям прилучення до шедеврів європейського та світового мистецтва допомагало подолати комплекс меншовартості за допомогою процесу, який І. Лімборський назвав «присвоєнням» Шекспіра [див.: 1]. Відвертим свідченням цього є вірш Пантелеймона Куліша «До Шекспіра», в якому є наступні рядки: